

Svět je lepší, než si myslíme

Aby média získala naši pozornost, denně nás masírují informacemi o válečných konfliktech, o hrozbách vizualizovaných do tisíců migrantů proudících z Afriky do Evropy, o přírodních katastrofách, o sociálních problémech nebo o Evropské unii zakazující nám to či ono. Nepopírám, že toto je legitimní úloha médií. Zprávy o konání dobra nejsou takovým prodejním trhákem titulních stran jako senzace, katastrofy nebo konfrontace. V člověku to vytváří pocit, jako by se svět řítil do záhuby. Asi si lze těžko představit otvírák hlavní zpravodajské relace ve stylu „díky penězům z Evropské unie se v České republice postavily stovky kilometrů silnic, opravily nebo postavily tisíce budov“. Raději se hovoří o největší čínské investici u nás v souvislosti s financováním fotbalové Slavie. Vskutku velmi přínosné pro Českou republiku a budoucí generace.

Do toho si přikrášluje minulost. Ze své mysli vytěsňujeme špatné zkušenosti a zcela přirozeně vzpomínáme na to krásné. Dostáváme se tak do stavu, kdy si idealizujeme minulost a na současnost hledíme přísně a kriticky. To vše navzdory prokazatelnému faktu, že z celosvětového hlediska se má lidstvo lépe než kdykoliv předtím. Ať je to přístup ke vzdělání, lékařské péči nebo k elektrické energii, která je pro dnešní mladou generaci, používající sociální sítě, naprosto samozřejmou součástí života. Hans Rosling tyto rozpory v našem vnímání světa krásně popsal v knize Faktomluva.

Jsme denně zavalováni obrovským množstvím informací a přitom máme velmi krátký čas na to, abychom se v té záplavě zorientovali. Slepě důvěřujeme podávané informaci, aniž bychom si ji ověřili. A z toho těží populisté a demagogové. Jak píše Petr Stančík ve své působivé knize Mlýn na mumie, „nejlepší cenzura je tisknout cokoli“.

Lidé si raději vymýšlí, než aby přiznali pravdu, když něco nevědí. Učenec z nebe nespádl, říkala moje babička. Před pár dny jsem byl s rodinou v zoo. Byli jsme v areálu

slonů, kde je jedna část stylizována do buddhismu. U modlitebních mlýnků stála paní s dítětem a dítko se zeptalo, k čemu taková věc slouží. Paní neměla ani potuchy a začala vymýšlet svoji teorii, která byla naprosto mylná. Určitě by se nic dramatického nestalo, kdyby dítěti přiznala, že to neví, a vzala ho za ruku se slovy „pojd', přečteme si o tom povídání na této ceduli“, která shodou okolností stála hned vedle těch mlýnků. Dítě by nabylo pocitu, že na tom, když si přizná, že něco neví, přece není nic špatného. A současně by vidělo krásný příklad toho, který si lze takovou informaci, často i snadno, opatřit.

Jsme neupřímní nejen vůči svému okolí, ale hlavně k sobě samým. Možná tak činíme nevědomky, ale vytváříme podhoubí pro populismus a manipulaci s informacemi. A ochuzujeme se o pravdu. Debaty o autorských právech a mýty o fungování OSA, jeho netransparentnosti a jiné povídačky jsou toho zářným příkladem. Zkrátka populisté se drží osvědčené praxe, že tisíckrát opakovaná lež se stává „pravdou“. Ve skutečnosti je OSA zcela transparentní organizací, která vyplácí honoráře autorům nejrychleji ze všech kolektivních správců, přinejmenším v Evropě. V loňském roce OSA vyplatil honoráře více než 190 tisícům autorů hudby z celého světa včetně exotických zemí jako Tanzanie, Svatá Lucie nebo Guinea.

A protože se blíží konec roku, tak si dovolím vyslovit skromné přání. Neidealizujme si minulost, ale radujme se z přítomnosti a děkujme pokorně za to, kam se naše společnost posunula. Nenechme si líbit, když někdo překrucuje minulost, a odkážme ho do příslušných mezí. Protože věřte, svět je opravdu lepší, než si myslíme.

Krásný vánoční čas ve společnosti vašich blízkých a přátel vám přeje

Roman Střežek